

بارم	«سؤالات»	ردیف								
۰/۵	<p>تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی (۴ نمره)</p> <p>جاهای خالی زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید.</p> <p>الف) سبک عراقی به مدت ... سال سبک غالب متون فارسی بود.</p> <p>ب) حافظ با تلفیق عشق و ... غزل فارسی را به کمال رسانید.</p>	۱.								
۰/۵	<p>صحيح يا غلط بودن هر یک از گزاره‌های زیر را مشخص کنید.</p> <p>الف) پس از حمله ویرانگر مغولان، دوستداران فرهنگ و اخلاق که سرخورده شده بودند، به تصوف پناه بردند.</p> <p>ب) در دوره مغولان و تیموریان «تاریخ‌نویسی» رواج نداشت.</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p> <p>درست ☐ نادرست ☐</p>	۲.								
۰/۵	<p>توضیحات ستون «ا» را به ستون «ب» وصل کنید. (یک ویژگی اضافی است)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 50%;">(ستون ۱)</th> <th style="width: 50%;">(ستون ۲)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>مرصاد العباد</td> <td>الف) نثر عالمانه و پخته</td> </tr> <tr> <td>المعجم</td> <td>ب) ساده و گاه دارای سجع و موازنه</td> </tr> <tr> <td>جامع‌التواریخ</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	(ستون ۱)	(ستون ۲)	مرصاد العباد	الف) نثر عالمانه و پخته	المعجم	ب) ساده و گاه دارای سجع و موازنه	جامع‌التواریخ		۳.
(ستون ۱)	(ستون ۲)									
مرصاد العباد	الف) نثر عالمانه و پخته									
المعجم	ب) ساده و گاه دارای سجع و موازنه									
جامع‌التواریخ										
۰/۵	<p>با توجه به برجیده شدن بساط حکومت آخرین خلیفه عباسی (المستعصم بالله) زبان عربی و زبان فارسی چگونه وضعیتی یافتند؟</p>	۴.								
۰/۵	<p>کتاب «المعجم» شمس قیس رازی، درباره چه علمی به نگارش درآمد؟ (ذکر ۲ مورد)</p>	۵.								
۰/۵	<p>در قرن هشتم، با سیطره تیموریان بر ایران، نثر فارسی چه تغییری یافت؟ با ذکر یک مثال</p>	۶.								
۱	<p>چرا ضعف و انحطاط فکری در سبک عراقی رخ داد؟</p>	۷.								
۰/۷۵	<p>موسیقی شعر (۶ نمره)</p> <p>با خوانش درست بیت، مرز پایه‌های آوایی آن را مشخص کنید و هر پایه را در خانه خود قرار دهید.</p> <p>«چرخ از نگرده گرد دل، از بیخ و اصلش برکنم / گردون اگر دونی کند، گردون گردان بشکنم (مولوی)»</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tbody> <tr> <td style="width: 25%;">چرخ نگر</td> <td style="width: 25%;">دد گر دِل</td> <td style="width: 25%;">از بیخِ اصـد</td> <td style="width: 25%;">.....</td> </tr> <tr> <td>.....</td> <td>دو نی گـند</td> <td>گر دو ن گر</td> <td>.....</td> </tr> </tbody> </table>	چرخ نگر	دد گر دِل	از بیخِ اصـد	.....	.....	دو نی گـند	گر دو ن گر	.....	۸.
چرخ نگر	دد گر دِل	از بیخِ اصـد	.....							
.....	دو نی گـند	گر دو ن گر	.....							

ردیف	«سوالات»	بارم								
۹.	پایه‌های آوایی بیت زیر را مشخص کنید. سپس خانه‌هایی به تعداد آن‌ها طراحی کنید و هر پایه را در خانه خود قرار دهید. «دوست دارد بار این آشفستگی / کوشش بیهوده به از خفتگی» (مولوی)	۱/۵								
۱۰.	با توجه به آهنگ بیت داده شده زیر، با ذوق خود، پایه‌های آوایی مناسب (غیر از واژه‌های بیت) تولید کنید و آن را در خانه‌های خالی بنویسید. «اگر ز خلق ملامت و گر ز کرده ندامت / کشیدم از تو کشیدم، شنیدم از تو شنیدم (مهرداد اوستا)»	۰/۵								
	<table border="1"> <tr> <td>اگر ز خلـ</td> <td>ق م لامت</td> <td>و گر ز کر</td> <td>.....</td> </tr> <tr> <td>کِ شی دَمز</td> <td>تْ کِ شی دم</td> <td>.....</td> <td>تْ شِ نی دم</td> </tr> </table>	اگر ز خلـ	ق م لامت	و گر ز کر	.....	کِ شی دَمز	تْ کِ شی دم	.....	تْ شِ نی دم	
اگر ز خلـ	ق م لامت	و گر ز کر	.....							
کِ شی دَمز	تْ کِ شی دم	.....	تْ شِ نی دم							
۱۱.	ابیات زیر را به پایه‌های آوایی تفکیک کنید و سپس وزن واژه و خوشه‌های هجایی هر یک را در خانه‌ها قرار دهید. الف) عشق و مستوری نباشد، پای گو در دامن آور / کز گریبان ملامت سر بر آوردن نیارد (سعدی) ب) نیام ای شمس تبریزی کمالی / که تا نقصی نباشد کاف و نون را (مولوی)	۲								
۱۲.	زیبایی‌شناسی (۶ نمره) در ابیات زیر تشبیهات فشرده و گسترده را مشخص کنید و پایه‌های تشبیه گسترده را بنویسید. الف) یک نصف خون تازه و یک نصف مُشکِ تر / چون نافعِ غزالِ تتراند لاله‌ها (صائب تبریزی) ب) بلبل طبعم «رهی» باشد ز تنهایی خموش / نغمه‌ها بودی مرا، تا هم‌زبانی داشتم (رهی معیری) پ) چو آن آهنین کوه آمد به دشت / همه رزمگه، کوه فولاد گشت (باذل مشهدی)	۲/۲۵								
۱۳.	در مصراع زیر «ادات تشبیه» را بیابید. «چهره‌ات شمع پریشان شده را می‌ماند»	۰/۵								
۱۴.	در بیت زیر «مشبه» را بیابید. چو بشنید رودابه آن گفت‌وگوی / برافروخت و گلنارگون کرد روی (فردوسی)	۰/۵								
۱۵.	در کدام گزینه هر دو ترکیب ذکر شده «تشبیه فشرده» نیست؟ الف) باران رحمت، بیشه عشق ب) کلاه شکوه، اطفال شاخ پ) فرعون تخیل، ضمیر سازندگان ت) بار امانت، فراش باد صبا	۰/۵								
۱۶.	در عبارت زیر کدام واژه در معنی «مجازی» آمده است؟ «عینک همان‌طور به چشمم بود و کلاس هم غرق خنده بود. کمی خودم را دزدیدم که اگر معلم کشیده بزند به من نخورد یا لااقل به صورت تم نخورد.»	۰/۵								
	الف) چشم ب) عینک ت) کلاس ب) صورت									
۱۷.	معنای نهاده (حقیقی) و نانهاده (مجازی) واژه مشخص شده را بنویسید. شبی یاد دارم که چشمم نخفت / شنیدم که پروانه با شمع گفت (سعدی)	۰/۵								

ردیف	«سؤالات»	بارم						
۱۸	در بیت زیر مجازها و قرینه‌ها را مشخص کنید. در تنش جست و یافت آن دو گهر / تعبیه کرده در میان کمر (نظامی)	۱						
۱۹	در کدام یک از ابیات زیر مجاز به کار نرفته است؟ چرا؟ الف) می اندر کف ساقی بی حجاب / سهیل است در پنجه آفتاب ب) خرامان بشد سوی آب روان / چنان چون شده باز جوید روان	۱/۲۵						
۲۰	نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره) با توجه به بیت زیر به پرسش‌ها، پاسخ دهید. «سرکش مشو که چون شمع از غیرت بسوزد / دلبر که در کف او موم است سنگ خارا» الف) نقش دستوری «ت» در «غیرت» را بنویسید. ب) نوع فعل «مشو» را مشخص کنید. پ) در مصراع دوم آرایه‌های ادبی را مشخص کنید. ت) قلمرو فکری شاعر در بیت فوق را بنویسید.	۱/۵						
۲۱	بیت زیر بیانگر کدام نوع دیدگاه فکری (جبرگرا / اختیارگرا) «حافظ» است؟ «حافظ به خود پوشید این خرقه می آلود / ای شیخ پاکدامن معذور دار ما را» (حافظ)	۰/۵						
۲۲	قلمرو فکری شاعر را در بیت‌های زیر بنویسید. «برخیز و مخور غم جهان گذران / بنشین و دمی به شادمانی گذران در طبع جهان اگر وفايي بودی / نوبت به تو خود نیامدی از دگران» (خیام نیشابوری)	۰/۵						
۲۳	حکایت زیر را بخوانید و جدول را تکمیل نمایید. «روزی شخصی پیش بهلول، بی ادبی نمود. بهلول او را ملامت کرد که چرا شرط ادب به جا نیاوردی؟ او گفت: چه کنم؟ آب و گل مرا چنین سرشته‌اند. [بهلول] گفت: آب و گل تو را نیکو سرشته‌اند، اما لگد کم خورده است.»	۱/۵						
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>قلمرو ادبی</th> <th>قلمرو فکری</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>۱-</td> <td></td> </tr> <tr> <td>۲-</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	قلمرو ادبی	قلمرو فکری	۱-		۲-		
قلمرو ادبی	قلمرو فکری							
۱-								
۲-								
۲۴	کدام گزینه مفهوم عبارت زیر را بیان می‌کند؟ «اگر خواهی که بی گنج توانگر باشی بسنده کار باش و اگر خواهی که برتر از مردمان باشی فراخ‌نان و نمک باش.» الف) توانگری و قدرشناسی ب) قناعت و بخشندگی ت) توانگری و بخشندگی پ) قناعت و قدرشناسی	۰/۲۵						
جمع کل		۲۰						

پاسخ نمونه سؤال امتحانی
 دی ماه ۹۶
 گروه یازدهم انسانی
 درس: علوم و فنون ادبی

۱. الف) ۳۰۰
 ب) عرفان

۲. الف) درست
 ب) نادرست

۳. الف) جامع التواریخ: نثر عالمانه و پخته
 ب) مرصاد العباد: نثر ساده و گاه دارای سجع و موازنه

۴. زبان عربی و نگارش به آن، از رواج افتاد و زبان فارسی رونق بیشتری گرفت.

۵. علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر. ذکر دو مورد کافی است.

۶. نثر ساده می شود - انوار سهیلی

۷. به علت کشتن یا متواری ساختن فضلا و نابودی کتابخانه ها، از صحت و اتقان مطالب کاسته شد و ضعف و انحطاط فکری این دوره را فرا گرفت.

۸. مصراع اول ← خانه آخر ← لش بر ک نم
 مصراع دوم ← خانه اول ← گر دو ن گر
 خانه چهارم ← دان پش ک نم

دو ست دا رد	یا ر این آ	شَفِتِ گِی
کوشِ شِ بی	هو دِ به از	خَفِتِ گِی

۹. مثلاً مصراع اول ← دِ سِ لا مت یا هر پاسخ مشابه
 مصراع دوم ← نِ دِی دَمَز یا هر پاسخ مشابه

۱۱. الف)

پایه های اولیه	عِشَقُ مَسْتُو	رِی نَ با شد	پا ی گو در	دا مَ نا ور
وژن واژه	کَز گِری با	نِ مَ لا مت	سَربِ را ور	دِنِ نَ یا رد
خوشه های هیچایی	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن
	--U--	--U--	--U--	--U--

ب)

پایه های اولیه	نِ ما بِی شَمَ	سِ تِ بَری زی	کَ ما لی
وژن واژه	کِ تا نَقَدِ صِی	نَ با شد کا	فُ نونِ را
خوشه های هیچایی	مفاعیلن	مفاعیلن	فاعولن
	---U	---U	--U

۱۲. الف) تشبیه گسترده: مشبه ← لاله ها - مشبه به ← نافه غزالِ تثار
 ادات تشبیه ← چون - وجه شبه ← مصرع اول (سرخ و خوش بویی)

ب) فشرده اضافی
 پ) تشبیه فشرده غیر ترکیبی (فشرده اسنادی)

۱۳. ادات تشبیه ← می ماند

۱۴. مشبه ← روی

۱۵. گزینه «پ»

۱۶. گزینه «ت»

۱۷. چشم: عضوی از بدن (نهاده) / انسان (نانهاده)

۱۸. تن ← لباس، قرینه آن «جست و جو کردن» ما را از معنای نهاده به نانهاده اش یعنی لباس رهنمون می گردد.

(مصراع دوم)، کمر ← کمر بند، قرینه آن «تعبیه کرده / قرار دادن» ما را از معنای نهاده به معنای نانهاده «کمر بند» رهنمون می نماید.

۱۹. گزینه (ب) زیرا در مصراع اول ← روان به معنی «جاری» در مصراع دوم ← روان به معنی «روح و جان» جناس تام به کار رفته است.

۲۰. الف) مفعول

ب) فعل نهی

پ) مجاز ← کف: دست

تشبیه ← سنگ خارا: مشبه / موم: مشبه به

ت) تسلیم محض بودن در برابر محبوب (خدا)

یا سرپیچی نکردن از فرمان محبوب

۲۱. جبراً

۲۲. بی وفایی دنیا و روزگار / دل نبستن به جهان

۲۳. قلمرو ادبی: ۱- مجاز ← آب و گل: وجود / سرشت آدمی ۲- مراعات نظیر ← آب و گل ۳- کنایه ← لگد کم خورده است: به خوبی تربیت نشده است.

ذکر دو مورد کافی است.

قلمرو فکری: ذات و سرشت آدمی با تربیت صحیح پرورش می یابد.

۲۴. گزینه «ب»